

Μέγας Αλέξανδρος: Η Επιτομή ενός Μύθου

Μπάμπης Βλάχος

Πρωτοδημοσιεύτηκε το 2015 με αφορμή την Αμφίπολη. Χρήσιμο και για τους «ανιστόρητους» των τωρινών συλλαλητηρίων που παρέα με τους φασίστες, τα φασιστοειδή και τους φράγκους συναγωνίζονται στη γελοιότητα με τους εθνο-ψυχασθενείς των Σκοπίων (της Βαρντάρσκα Ματσεντόνια, επί τω νόρμαλ). «Παραβλέποντας» τη βαλκάνια -και νυν αμερικανοκίνητη- ιστορία του νεοελληνικού κράτους. Κι ενώ παράλληλα ανέχονται ή ψηφίζουν τις υπαλληλικές κυβερνήσεις τους.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Η προσκύνησις

ο Διογένης στον Αλέξανδρο «...αποσκότισόν μοι!»
«κάνε στην άκρη, μου κρύβεις τον ήλιο!»

Οπωσδήποτε η σπουδαία ανακάλυψη στην Αμφίπολη αναβάθμισε και κολάκευσε τον ταλαιπωρημένο νεοΈλληνα. Επιβράβευσε τους νικητές του Ναυαρίνου για την καθιέρωση ενός νεωτερικού κράτους κι άφησε από αδιάφορες έως εκ νέου επιθετικές τις «αγορές». Μα προπαντός επανέφερε στην επιφάνεια τον χαμένο χρόνο, την πατίνα του Χρόνου που χάνεται από τον σύγχρονο περαστικό, τον -ας πούμε- «απόγονο» του μεγάλου κοσμοκατακτητή. Χρόνος δυνάστης για τον υπήκοο του Οικονομικού ολοκληρωτισμού των ημερών μας. Και του οποίου τον έλεγχο έχει προ πολλού απωλέσει – ανεξαρτήτως πρότζεκτ και off shore. Γεγονός που τον καθιστά -ανεξαρτήτως χρήματος- τwόντι φτωχό.

Κι ωστόσο, ευτυχώς, υπάρχουν πάντα και τα λάφυρα. Ας πούμε, το ταμείο των Μακεδόνων είχε μονάχα 60 τάλαντα ξεκινώντας – και 500 το δημόσιο χρέος, καλή ώρα. Ενώ το χρυσάφι απ' την Περσέπολη, την Βαβυλώνα και τα Σούσα (κάτι σαν την Γουόλ Στριτ της εποχής και το Σίτυ μαζί τουλάχιστον) χρειάστηκαν δεκάδες χιλιάδες μουλάρια και καμήλες, εκατομμύρια τα τάλαντα -τα

έπιανες! όχι σαν του Μπιλ Γκέιτς και του Ζάκερμπεργκ-, για να τα μεταφέρουν στα Εκβάτανα. Μια και μόνο έτσι γινόσουν τότε παντοκράτωρ. Σίγουρα πιο άμεσα, μάλλον πιο τίμια. «Έγεμε πας τόπος πυρός και διαρπαγής και πολλών φόνων...». Άλλωστε αυτά έχει ο πόλεμος. Δώδεκα χρόνια νίκες – δώδεκα χρόνια ολέθρου. Κι άλλωστε, ακόμα πιο συχνά, σίγουρα πιο φαρμακερός ο αναίμακτος. Και παρότι οι Έλληνες ήσαν οι πρώτοι που αμφισβήτησαν μέσω του νόμου το δεδομένο και γι' αυτούς «φυσικό δίκαιο» του ισχυρότερου. Που ο Μεγαλέξανδρος με την ορμή του το εκτίναξε σε απροσδόκητα σύνορα.

Μόνο που σε αυτήν την παρανοϊκή (σύμφωνα με το στρατεύμά του) κι αχαλίνωτη φυγή προς τα μπρος, «φυγή» που δεν είχε ακριβώς σχέση με κάποια Οικουμενικότητα (δεν σκέφτονταν έτσι τότε – οικουμενικό για τον Έλληνα ήταν το τέλος θανάτοιο φέρ' ειπείν – το μη εδαφικό), αυτός ο gloriae deditus ο σκλάβος της δόξας, ο «δόξης μεγάλης ορεγόμενος» και παθιασμένος («λύσσα κατέσχε τας ψυχάς...») να γίνει Κυρίαρχος ει δυνατόν όλου του τότε κόσμου -κάποτε του είπαν πως ο Δημόκριτος είχε μιλήσει και για άλλους κόσμους... και θύμωσε ως συνήθως, ήθελε φαίνεται να τους λεηλατήσει κι αυτούς («άπληστος ην των κτάσθαι αεί...»)-, κατέλυσε πρώτος και καλύτερος εκκινώντας την ελευθερία κι αυτονομία στην καθαυτό Ελλάδα.

Και μαζί τα μεγάλα της επιτεύγματα, τις μεγάλες της ανακαλύψεις. Την πόλιν και το πολίτευμα, τη μεγάλη φιλοσοφία (των κατά πλειοψηφία ολιγαρχικών ωστόσο) και οπωσδήποτε την αλληλένδετη με το πολίτευμα τραγωδία. Που -ακόμη και αν είχαν ήδη δείξει την κόπωσή τους- παρήκμασαν πλέον μέχρι αφανισμού. Ανεπιστρεπτί. Αν και συνέχισαν (ακόμη και επί Χριστιανισμού, κυρίως στη Νεωτερικότητα – ιδίως στις μέρες μας) να «τα βγάζουν τα λεφτά τους», ως ξέπνοα ή μεταλλαγμένα «αντίγραφα».

Γιατί δεν έφθανε η Χαιρώνεια του πατέρα του, του μόνου αληθινού παιδαγωγού του (και που μετά τη μάχη μεθυσμένος και ουρλιάζοντας χόρευε ανάμεσα στα πτώματα των Ελλήνων), αλλά κι ο ίδιος, αφού ξεκίνησε την καριέρα του ως πατροκτόνος-συνωμότης κι άμεσα εξολόθρευσε κάθε πιθανό και απίθανο

διάδοχο, και κάθε ανεπιθύμητο επί τη ευκαιρία (έτσι δεν παίρνεις πάντοτε έναν θρόνο; αυτό γινόταν πάντα στις Αυλές), στη συνέχεια ξεθεμελίωσε κι ισοπέδωσε –και συμβολικά, ζήτημα πολιτεύματος, ζήτημα φρονήματος- τη θήβα (όπως αργότερα εξανδραπόδισε και τις ουκ ολίγες ελληνικές πόλεις της Μικρασίας που δεν ανέχονταν τον νέο τύραννο, την Αλικαρνασσό και το Γρύνειον, την Άσπενδο, ακόμα και την Μίλητο...).

Γιατί, αυτά δεν έχει ο πόλεμος; Κι όσο είσαι ο ισχυρός έχει και άλλα – επαχθέστερα. Να σταυρώνεις κατά μήκος της παραλίας έναν-έναν όλη την νεολαία της Τύρου (περίπου δυο χιλιάδες – κι αφού έχεις κατασφάξει τους 7.000 άνδρες της). Να παίρνεις τον διοικητή της αντιστεκόμενης Γάζας Βάτη (έχοντας σφαγιάσει τους 10.000 νέους της και κατεδαφίσει την πόλη), και με χαλκάδες στις φτέρνες να τον ξεσκίζεις σέρνοντάς τον με το άρμα σου (σίγουρα, μάλλον ήξερε ότι ο Αχιλλέας στον Όμηρο έσυρε τον Έκτορα ως νεκρό... – και ότι στην ομηρική αφήγηση όλα του τα μεγάλα πάθη θα ήσαν καταδικαστέα..., αν και δεν θα ‘ταν ο μόνος)...

Ιδίως όταν οι δυο βασικοί σου δάσκαλοι είναι ο Φίλιππος (που ωστόσο σ’ ένα συμπόσιο πιωμένος τράβηξε ξίφος να τον αφήσει στον τόπο αλλά παραπάτησε – γίνονται αυτά στις καλές οικογένειες) και βέβαια η υπερφιλόδοξη και «πολυπράγμων» Ολυμπιάδα, που ευχαρίστως εκτελέστηκε δια λιθοβολισμού το 316 από το μακεδονικό πλήθος... Ο Αριστοτέλης δηλαδή παρά τις φήμες, τον είχε μόνο για δυο χρόνια μαθητή, στα 13 του, μαζί με όλους τους γόνους της μακεδονικής αριστοκρατίας. Κι άλλωστε ο Πλούταρχος, που «είδε» καμιά τριανταριά όλους κι όλους νεκρούς Μακεδόνες στον Γρανικό, έναντι εικοσιτόσων χιλιάδων Περσών (το ίδιο και στην Ισό και στα Γαυγάμηλα!), που καλά τα είπε για τους Διαδόχους (ότι μετέτρεψαν την Αυτοκρατορία σ’ ένα ατελείωτο σφαγείο, σχολείο δολοπλοκίας και διαφθοράς), τερατολογώντας όμως, συχνά με κωμικοτραγικά μυθεύματα για τον πρώτο διδάξαντα -μετά θάνατον εννοείται, σαν τους Ευαγγελιστές- (και σίγουρα ο λιγότερο έγκυρος απ’ τους βασικούς ιστοριογράφους του Αλεξάνδρου, Λατίνους και

ρωμαϊζόντες, τον Αρριανό και τον Διόδωρο Σικελιώτη, αλλά βέβαια και τον Κούρτιο Ρούφο και τον Πομπήιο Τρόγο), εντέλει θεωρεί τον Σταγειρίτη υπεύθυνο για τον θάνατό του. Ότι ο δάσκαλος φοβούμενος (για τον εαυτό του) τα χειρότερα... τον δηλητηρίασε μέσω Κασσάνδρου και Ιόλα.

Κι ωστόσο, ο Μεγαλέξανδρος τουλάχιστον, «οργής τε και παροινίας...» ορμώμενος, παρά τα συγγνωστά κι ασύγνωστά του πάθη, εκτός από ήρωας υπήρξε αληθινός πολεμιστής. (Επέλεξε τον υπέρ μόρον αγώνα.) Το λέμε για τον τωρινό του αμήχανο έως κολακευόμενο ...απόγονο. Αλλά και γιατί με Ιλλυριούς, Θράκες και Παίονες και Τριβαλλούς στον βασικό κορμό, δεν «εκδικείσαι» τον Ξέρξη.

Κι ακόμη, όσο φτωχό ήταν για τους συγχρόνους του να παρακολουθούν, χώρα η προσκύνησις, τα ίδια καπρίτσια -που εν πολλοίς μετέτρεψαν την εκστρατεία σε... προσωπική του υπόθεση-, να υποκλίνονται -γιατί όχι;- στα γούστα του (άλλωστε ακόμη και η λέξη «βασιλεύς» άλλαξε έκτοτε οριστικά και σκήπτρο και περιεχόμενο – υιοθετώντας τις επιπλέον τεχνικές των Αχαιμενιδών ώστε, αποκλειστικά «υπηκόους εποιήσατο»), άλλο τόσο δικαιολογημένα θεωρείται το νούμερο ένα αρχέτυπο, εικοσιτέσσερις αιώνες τώρα, του μεγάλου κατακτητή. Ασφαλώς ασύγκριτος με τον Κορτές, αν και θηριόψυχος, κι έτη φωτός απλησίαστος από τους τωρινούς μεγάλους τζογαδόρους και επενδυτές. Εννοείται, κι από έναν Πούτιν ή μια Μέρκελ (αν θα δεχόμασταν ποτέ τέτοιες συγκρίσεις – γιατί σ' αυτή τη λίστα Forbes ανήκει, σ' αυτό το Πάνθεον), ...απ' τον Ιούλιο Καίσαρα, τον Ναπολέοντα και τον Τσέγκις Χαν... Που στο κάτω-κάτω ηττήθηκε – απ' τους Μαμελούκους.

Ναι αλλά, άλλο πλούτος και πολιτισμός – από αυτά διέθετε τότε η Ανατολή. Κι άλλο ελευθερία κι αυτονομία.

Άλλο να κρύβεις με την προβιά σου, έστω στην πανοπλία σου, μια «καθυστερημένη» Ελλάδα -λίγων αιώνων πίσω αλλά με σάρισες και φάλαγγες- του «ήρωα-βασιλέως», κι άλλο να αποκτάς, ιδίως μετά θάνατον, τη φήμη του... «εξελληνιστή».

Ντυμένος πλέον τη μηδική στολή, ακόμη και το διάδημα του Μεγάλου Βασιλέως (που οι Ελληνομακεδόνες νίκησαν – και που περιφρονούσαν έως και μισούσαν), έφθασε ως τα βάθη της Ασίας για να «εξελληνίσει» δήθεν τους «βαρβάρους» (τους πολύ παλαιούς και μεγάλους πολιτισμούς της Αιγύπτου, της Μεσοποταμίας, του Ιράν και της Ινδίας – την Κίνα δεν την πρόλαβε), σφραγίζοντας όμως τα έγγραφα με τη σφραγίδα του Δαρείου πλέον – ω ζηλευτή Ανατολή!

Περιτριγυρισμένος πια από Πέρσες σατράπες (δεν άλλαξε και τίποτα στις παλαιές δομές – όπως ούτε καν οι Ρωμαίοι πολύ αργότερα, πλην ίσως το ιδιωτικό Δίκαιο για ορισμένους), ακόμα και στρατηγούς, δεν λέμε καν για τις περσίδες συζύγους, τις 365 παλλακίδες και τον όμορφο Βαγώα – η κραιπάλη ούτε τότε είχε μέτρο, φύλο ή φυλή. Άλλαξε ακόμα κι ανακτορική φρουρά, κι έφτιαξε σώμα ενόπλων επιγόνων από 30.000 Πέρσες εφήβους. Κι έκανε πια παρέα μόνο με Ασιάτες μεγιστάνες – και την ανάλογη ζωή. («Αποστάς των πατρών, προσκυνείσθαι ηξίου και ες δίαιταν την Μηδικήν μετεδιήτισεν εαυτόν...».) Πραγματώνοντας προφανώς μια φαντασίωση που δεν έπαψε ποτέ να προπορεύεται. Από τη Νέα Υόρκη ως το Πεκίνο, κι από την Καλαμάτα ως το Λένινγκραντ. Άπιαστη από την άλλη, αν και όχι απαραίτητη, για το ενενήντα εννέα και βάλει τοις εκατό των κοινών θνητών. Εννοούμε στις μέρες μας.

Κι αφού τα λάφυρα κι οι σατραπείες είχαν κατά κάποιον τρόπο διανεμηθεί, αλλά ο «εξελληνισμός» παράδερνε όπως και το στράτευμα, στη σημαντικότερη εξέγερση του στρατού (που δυσανασχετούσε με τον εκπερισσό και τις αποφάσεις του) στην πόλη Ώπις στον Τίγρη, ο Βασιλεύς των βασιλέων θύμισε στους Μακεδόνες ότι φορούσανε προβιές μέχρι προχθές, όταν ο πατέρας του τους μάζεψε και τους φόρεσε τη χλαμύδα...

Παρήγγειλε δε στις ελληνικές πόλεις ότι έπρεπε αποδώ κι εμπρός να τον προσκυνούν – για τους Ασιάτες ήταν αυτονόητο (είτε γονυπετείς είτε φιλώντας του τα υποδήματα είτε πρηνηδόν). Προσβολή μεγάλη και ανήκουστη για Έλληνα εκείνων των καιρών. Και εν συνεχεία να τον λατρεύουν πλέον ως θεό (τον

«τρισκαιδέκατο» – ως υιό του Αιγυπτίου Άμμωνα Διός). Και επιπλέον, να επαναπατρίσουν υποχρεωτικώς όλους τους (συνήθως δίκαια) εξοστρακισμένους – ολιγαρχικούς και βάλε... Ποιος να τον σταματήσει; Καημένε Καλλισθένη.

Ιδίως στο ποτό. Γιατί αυτή ήταν η μεγάλη του σχέση. Παράλληλη με του Ηφαιστίωνα. Αφόρητα μέθυσος και οινομανής, σαν τον πατέρα του. Κι εξάλλου πιθανότατα η ακρατοποσία τον σκότωσε (όπως και τον αγαπημένο του – «ακαίριος μέθαις χρησάμενος...»). Με delirium tremens.

Μόνο που, άλλο Όλυμπος και άλλο ο Άδης. Αν και καλύτερο ένα τέτοιο τέλος από έναν βίο «ακλεή». «Ψυχής αντάξιον».

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η κληρονομιά του

Κι ωστόσο, τουλάχιστον ο ανατολικός Χριστιανισμός του χρωστά τουλάχιστον τη στολή. Τα χρυσοποίκιλτα άμφια των ιεραρχών του. (Όπως χρωστά το τελετουργικό στους Ιρανούς.) Χώρια ότι προήγαγε, όσο κανείς πιο αποτελεσματικά μέχρι τότε, την *Ιδέα* του παγκόσμιου Ενός – έστω και τυράννου. Καλύτερα απ' τους πλατωνιστές και την εβραϊκή παράδοση για εκείνα τα χρόνια – χρόνοι υψηλής Αβεβαιότητας.

Και παρότι η ορμητική πορεία του ανέσυρε κατ' αρχάς και συν τω χρόνω ανακάτεψε τον Αχούρα Μάζντα με τον Δία, τον Βράχμα και τον Μαρδούκ, τον Απόλλωνα με τον Μίθρα, την Ίσιδα και τον Γιαχβέ, προσωποποίησε τον Αριμάν – τον Ισκαντέρ, τον Δουλ Καρνέιν έστω... (τον δικέρατο). Μια και, προπαντός καθιέρωσε πολύ πριν τους Σασσανίδες, τη μόδα με την κανονική *θεοποίηση του Ηγεμόνα* (που μονάχα στους Φαραώ προϋπήρχε σαφώς). Γεγονός που εκμεταλλεύτηκαν βέβαια και επεξέτειναν όχι μόνο οι σατράπες (με την αποκλειστική κατοχή των γαιών, των καλλιεργειών και των θησαυρών μιας επικράτειας, εννοείται) κι οι αποθραυσμένοι Διάδοχοι, αλλά κυρίως οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες -ο μετέπειτα Dominus et deus-, κι οι Βυζαντινοί («ου γαρ έστιν εξουσία ει μη υπό θεού») με τις αγιοποιήσεις, και βέβαια με τις εκκλησιαστικές τελετουργίες να αντιγράφουν

τη λατρεία του αυτοκράτορα – έως και ορισμένοι Δυτικοί μονάρχες μέχρι πρότινος.

Αν και, όπως οι Ρωμαίοι, οι Πάρθοι και οι Κουσάν (που όλοι τους, είχαν δεν είχαν δική τους ιδεολογία...) προσαρμόζονταν - για λόγους κυριαρχίας και πλουτισμού, ιδίως οι Συγκλητικοί- σε όλες τις παραδοσιακές θεότητες, αρκεί να συντηρούσαν τους πληθυσμούς υποταγμένους, έτσι και δυο-τρεις αιώνες πριν ο... πρωτοπόρος Αλέξανδρος. Που βέβαια ευλόγως οι Διάδοχοι μυθοποίησαν, ως τον πρώτο *Ενσαρκωμένο*, προ Χριστού, και λίγο πιο ανατολικά ως τον *Μετενσαρκωμένο*... Τον ίδιο πάντως, τον ένοιαζε απ' ό,τι φαίνεται -καθότι πολεμιστής (και γνώστης της θνητότητας – του πέρατος;), εκτός από το να προστάζει την «αθανασία» του- τουλάχιστον να τον προσκυνούν.

Και δεν λέμε να έφαχνε για τα συμπόσια (μαζί με τους ατελείωτους αλεξανδροκόλακες) για κάνα Σωκράτη ή τους ομοίους του. Όμως το να θανατώνεις ακόμη και με τα ίδια σου τα χέρια μερικούς απ' τους πιο άξιους, τους καλύτερους σου φίλους και συμμαθητές επειδή και μόνο σου αντιμίλησαν, να τους εκτελείς με σαδιστικά βασανιστήρια (εκτός από τον Κλείτο, τον Καλλισθένη, τον Φιλώτα, ακόμη και τον καλύτερό σου στρατηγό τον γέρο Παρμενίωνα – για να μην πάμε στη ρουτίνα των βασανιστηρίων ενός Λυσίμαχου, ο κατάλογος είναι μακρύς) συνιστά όχι απλώς **ύβριν** -στο κάτω κάτω ελκυστική για όλους- αλλά και σαφή απόσταση από το «ανθρώπινο μέτρο» και τα ελληνικά ήθη – και εδώ. Ο Αριστοτέλης, ας πούμε, που δεν ήταν κι ο μόνος στον κόσμο, όπως και ο Πλάτωνας, ύμνησε κατ' επανάληψη τη φιλία ως ύψιστη αρετή.

Κι όπως δεν έχει νόημα η ηθικολογία στην Ιστορία, έτσι και δεν μπορεί να δικαιολογήσει και πολλά, ούτε να εξηγήσει, το αυτονόητο της παραφροσύνης. Αλλά ούτε και η -δίχως πολλές εκπλήξεις εντέλει- mainstream Ιστορία των Αυλών, των δυναστειών, ακόμη κι αν τις περιγράφει ένας Σαίξπηρ. Ο Σενέκας που θεωρούσε τον Αλέξανδρο από ένα σημείο κι ύστερα υπερεπηρμένο animal, έλεγε *tyrannis saevilia cordi est* για τους *τυράννους* η *ωμότητα* αποτελεί *απόλαυση*. Και για τους

Ρωμαίους η εξυπηρετική, μόνο κατ' όνομα Δημοκρατία, τον πέπλο μιας νεοφανούς, της πλέον αδίστακτης -Συγκλητικής- ολιγαρχίας. Μέχρι να εξελιχθεί κι αυτή σε θεοποιημένη μοναρχία (και πριν τον Σεπτίμιο Σεβήρο, μεγάλο φαν του δικού μας στρατηλάτη)... Η μια αυτοκρατορία εκ των πραγμάτων φρόντισε για την άλλη. (Και βέβαια για τη χριστιανική εντέλει, και «ελληνοδυτική», εξέλιξη.)

Γι' αυτό και μεγαλύτεροι λάτρεις, προσκυνητές του Αλεξάνδρου στον τάφο της Αιγύπτου (δεν μάθαμε αν οι Έλληνες έκαναν ουρά, ή η πλέμπα της εποχής ήξερε πού βρισκόταν κι έτρεξε να λατρέψει τον «Πατερούλη» ή τον Ροκ σταρ) ήσαν οι μεγάλοι Ρωμαίοι αυτοκράτορες. Ο Οκταβιανός Αύγουστος κι ο Καρακάλλας, ο Νέρων και ο Καλιγούλας... Ιδίως οι ανώτεροι στο έγκλημα, τη φρενοφλάβεια και τη διαφθορά. Σ' αυτούς που δίδαξε με τα κατώματά του, μεταξύ άλλων, το Imperium. Μια και οι Αθηναίοι με τις τριήρεις τους είχαν μείνει πολύ πίσω πλέον.

Γιατί μετά τον Μεγαλέξανδρο, ή μάλλον εξαιτίας του, δυο «νέες» πόλεις θα καθόριζαν πια την τύχη και τη μοίρα του κόσμου. Η Ρώμη και η Ιερουσαλήμ.

Αθήνα τέλος. Το πολύ-πολύ ως διδακτέα «ύλη». Ως ουτοπία ή άσφαιρη φαντασίωση. Καθόσον ο μεγάλος κοσμοκράτορας ξαναέφερε την Ιστορία στα ίσια της. Ύστερα από τη γνωστή περιστασιακή ανωμαλία.

Πράγματι. Ανοίγοντας αυτός ο Magnus (οι Ρωμαίοι τον ονόμασαν Μέγα, όχι οι Έλληνες)-κι-η-κληρονομιά-του, για πρώτη φορά τον κόσμο της Ανατολής στον κόσμο της Δύσης και τούμπαλιν, φρόντισε και παγκοσμιοποίησε τη δουλοφροσύνη. Και πολιτικά και, συν τω χρόνω, θρησκευτικά.

Αντί να εξαπλωθεί μαζί με την Κοινή (τη γλώσσα) -δεν λέμε, τι να προλάβει κανείς μέσα σε δώδεκα χρόνια;- το ελληνικό φρόνημα (που μάλλον εχθρευόταν), αντί για την τραγικότητα έστω της Ελευθερίας, επέβαλε τη λατρεία του νυν και αεί Ενός, τον ασιατικού πλέον τύπου δεσποτισμό του. Κι αντί η αναπάντεχη

εσωτερικότητα που κάποια στιγμή αναδύθηκε (μια και... δεν άφησε η μεγαλοσύνη του άλλο εξωτερικό έδαφος προς κατάκτηση), εν μέσω όψιμης πλέον Αρχαιότητας / Αυτοκρατορίας να προστρέξει στον ουμανισμό, κούρνιασε στη μέχρι και σήμερα σχέση Κυρίου και δούλου.

Άλλωστε, ακόμη και οι πολυπληθείς και πολλαπλές πόλεις που ίδρυσε και οι δεκάδες που ιδρύθηκαν στο όνομά του (να εξαιρέσουμε τη μεγάλη Αλεξάνδρεια των περιχαρακωμένων εποίκων; -που ακόμα και οι γάμοι με τις ντόπιες δεν επιτρέπονταν-, πάντως όχι την Αντιόχεια και την Σελεύκεια), με την ανατολικού τύπου γραφειοκρατία, την αυστηρή ταξικότητα και τους δεσπότες-βασιλείς, μπορεί να έγιναν ελληνόγλωσσες (στο εμπόριο και τη διοίκηση) αλλά δεν έγιναν βέβαια κι ελληνικές. Κι όχι για λόγους πολυφυλετικότητας. Ούτε γιατί δεν έγιναν... Αθήνες, αλλά το ξαναλέμε -'άσ' το πολίτευμα!-, ο ενδεικτικός ελληνικός ουμανισμός (που χτύπησε κατακούτελα τη Δύση), το βλέπουμε έως και σήμερα, δεν ρίζωσε. Επηρέασε μόνο τις νέες, εξαρτημένες ολιγαρχίες. Πέρασε, σχεδόν και δεν ακούμπησε την Ασία. Παρά τα δακτυλοδεικτούμενα (ως γραφικά) ινδικά κι αφγανικά χωριά. Παρά τις μείξεις των τεχνοτροπιών (ακόμη και ελληνοβουδιστικών ναών) στα λιγοστά -για το μέγεθος και τις εκτάσεις- αρχαιολογικά ευρήματα. Δικαίως ο Πολύβιος υποστήριξε πως «Ουδεμίαν πόλιν άμοιρον εποίησαν του της δουλείας ονόματος...».

Γι' αυτό και ο «εξαγώγιμος» κι από τα πάνω πολιτισμός -τα θέατρα φέρ' ειπείν (ως κακέκτυπα)- σύντομα γέμισε μνημεία, όσα δεν καταστράφηκαν... Και μάλιστα χωρίς τις απολαβές που έχει το αντίστοιχο «προϊόν» στις μέρες μας, στην αποδώ μεριά.

Το ξαναλέμε, άλλο ο «πολιτισμός» που νοείται ως πολίτευμα, κι άλλο σε μας, που εννοείται ως «προϊόν» και ως μουσεία.

Και όλα αυτά, κυρίως, λόγω της γενικευμένης τους επόμενους καιρούς -επιτέλους!-, τότε, επικράτησης του ντόπιου (στην Εγγύς Ανατολή) Μονοθεϊσμού.

Και του οποίου η (σε) ενδιαφέρουσα Εσωτερικότητα εξακολουθεί

διστραμμένη, εργαλειοποιημένη, να χρησιμοποιείται τα μάλα. Στην *Πρόοδο* και μετεξέλιξη της Εξουσίας. Ιδίως σήμερα. (Ας πούμε, ως εσωτερικευμένο χρήμα – χειρότερο απ' τις «αγορές».)

Μα για να επανέλθουμε, αυτός ο φοβερός αιώνιος «νεανίσκος», που γοήτευσε ωστόσο εκατομμύρια δουλοφρόνων, σε αυτήν ακριβώς την τροχιά Κυριαρχίας, όχι του κρείττονος λόγου αλλά της ωμής, της παγκοσμιοποιητικής Ισχύος, σε αυτήν ακριβώς την στρατόσφαιρα με την ασταμάτητη επέκταση κι εξέλιξη, ανήκει. Μακράν από ό,τι στην Ελλάδα ή τους Έλληνες. Άλλαξε πίστα. Ανελήφθη.

Με το χάρισμα του ήρωα-πολεμιστή άνοιξε νέους δρόμους – όχι μονάχα στο τοπικό φαντασιακό. Αλλά και στη μεγάλη, την καλοδουλεμένη εντέλει Λεωφόρο της μονοδιάστατης Ιστορίας – της ετερόνομης Ισχύος. Εξάλλου για αυτήν Μεγάλωσε, για αυτήν είχε φτιαχτεί. Ούτε για το «πόλις άνδρα διδάσκει...» ούτε για τίποτε αστρικά σκουπίδια... Πολλώ δε μάλλον για τους χωματόδρομους, τους παράδρομους ή τις ρωγμές της κυρίας Highway.

Και πάντως, δεν υπάρχει άλλο ιστορικό πρόσωπο (γιατί ο Χριστός δεν είναι βέβαιο ότι ήταν) που 24 αιώνες τώρα, μετά το πρώτο *multi culti* μυθολόγημα -αλλά και το πρώτο μεγάλο άγγιγμα- της Παγκοσμιότητας, να έχει μυθοποιηθεί τόσο πολύ και σε τόσες πολλές γλώσσες – πάνω από ογδόντα. Ακόμη και σε εθνικές παραδόσεις και σε μεγάλα θρησκευτικά κείμενα. Σε αιωνόβιους θρύλους. Ίσως γιατί ο Θουκυδίδης είναι και πάλι απών. Μάλιστα, είχε έρθει φαίνεται κι η ώρα του μυθιστορήματος – ως μία επιπλέον παρηγόρια (παραμυθία). Κάπως όπως οι προφήτες τελικά, μια μειονότητα, έγιναν σιγά-σιγά πιο απαραίτητοι από τους φιλοσόφους και τους ποιητές (άλλη μειονότητα κι αυτή) – τους αντικατέστησαν.

Αλλά ο τέως Ανίκητος εκεί – ακόμη και ως *Invictus* – παντού. Από την Παλαιά Διαθήκη (του «Δανιήλ» και των «Μακκαβαίων») και το Κοράνι, μέχρι το πρώτο μεγάλο Μυθιστόρημα-παγκόσμιο «μπεστ σέλερ», του ψευδο-Καλλισθένη... Κι από τις παραστάσεις στον Άγιο Μάρκο της Βενετίας και βέβαια στην Αγιά Σοφιά, μέχρι τη

μετατροπή του σε Άη Γιώργη και δεν συμμαζεύεται...

Φαίνεται άλλωστε κι απ' την περίπτωση του, ότι ο Μύθος είναι τροφή πολύ πιο βασική και απαραίτητη στην ύπαρξη απ' ό,τι η πεζή, πολλώ δε μάλλον η ωμή πραγματικότητα.

Ποιος νοιάζεται – για ποια «αλήθεια»; Προπάντων στις μέρες μας. Που η Βασιλεύουσα παραγωγή και κατανάλωση *Εικόνας* και οι ψηφιακοί αλγόριθμοι, αλώνοντας το φαντασιακό, αλλού εκχώρησαν την πρωτοκαθεδρία.

Κι όχι ότι έπαψαν ποτέ να τον υμνούν οι οπαδοί της μοναρχίας και του δεσποτισμού. Και η γνωστή σαπίλα της mainstream Ιστορίας. Κι ο Φρειδερίκος της Πρωσίας και ο Μεγάλος Πέτρος. Και ο Μωάμεθ ο Β΄ κι ο Λουδοβίκος ο ΙΔ΄... Όμως κι ο Χέγκελ και ο Γκαίτε... Και προπαντός οι όχι μόνο εθελόδουλοι αφανείς.

Ίσως διότι και σαν πρόσωπο, στον σύντομο *ηρωικού τύπου* βίο του, (αν εξαιρέσεις τον θάνατο του Ηφαιστίωνα) ενσαρκώνει κάτι το άτρωτο. Δίχως ουλές και τραύματα – με τη χαρακτηριστική του κλίση. Αφόρητα υπεράνω του Τραγικού. Σαν ένας βαρετά αιώνιος νέος (καθόλου Τιθωνός) – ο πλέον φημισμένος κατακτητής. Προπάντων, το ακάθεκτο σύμβολο της Νίκης. Μια πάγια φαντασίωση χωμάτινης (παρά το ψώνιο του περί του αντιθέτου), στρατιωτικού έστω τύπου *παντοδυναμίας*. Τι κρίμα που τον φαντασιώνονται και «εκπολιτιστή».

Ναι αλλά, αν την ιδρυτική πράξη κάθε μεγάλου μύθου την αποτελεί *Η Θυσία*, εδώ -μεταξύ άλλων- θυσιάστηκε η κυρίως Ελλάδα.

Γιατί, και πριν τη μάχη της Κρανώνος, πριν καν μπορέσουν να ανακάμψουν... οι πόλεις του κυρίως ελλαδικού χώρου (χώρια η Μακεδονία βέβαια, στους λεγόμενους ελληνοιστικούς χρόνους), από τις μακεδονικές φρουρές και την ερήμωση πέρασαν στις ρωμαϊκές. Κι απ' τις βυζαντινές, με τους ληστρικούς φοροεισπράκτορες, των Φράγκων και των Βενετών. Μέχρι και τους Οθωμανούς δηλαδή και την πρόσφατη εθνεγερσία τελούσαν υπό *αλλεπάλληλη κατοχή*. (Άσχετα τι λεγόταν, ιδίως εκ των υστέρων, κυρίως

ιδεολογικοποιημένα, για την εκ των ουκ άνευ βία και τον sine qua non «εσωτερικευμένο» καταναγκασμό...)

Χώρια η κατασκευή και κατοχή του νεοελληνικού Κράτους απ' τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής. Εν συνεχεία από τους Άγγλους και τους Αμερικανούς – τα ξέρετε.

Και όντως. Ήδη και πριν τη Ρωμαϊκή κατοχή, η Αργολίδα και η Αρκαδία, οι περισσότεροι οικισμοί της Λακωνίας, η Δωδώνη οι Δελφοί κι η Ολυμπία (κατά τον Πανσανία και τον Στράβωνα) είχαν σχεδόν ερημώσει. Στο λιμάνι του Πειραιά σπάνια πια έπιανε καράβι. Ερειπωμένες και οι άλλοτε ακμάζουσες από πληθυσμό (και όχι μόνο) περιοχές της Αιτωλίας, της Θεσσαλίας και φυσικά της Αττικής. Κι όχι ότι... τα Γράμματα στο μεταξύ ανθούσαν στα πέρατα της γης. Ή ότι πρωτοστατούσαν στην αποκεί πλευρά της αυτοκρατορίας ως... αντίπραξη ή αντίβαρο.

Γι' αυτό και, τουλάχιστον ο νεοΈλληνας θα έπρεπε να 'ναι πιο συγκρατημένος στα ζήτω του. Άλλωστε και ο ίδιος ο Μέγιστος Βασιλεύς «Ευρώπης, Ασίας και Λιβύης», από ένα σημείο κι ύστερα (η Λιβύη τον μάρανε) θεωρούσε την καθαυτό Ελλάδα μια επαρχία. Και την αντίσταση-σφαγή των Σπαρτιατών στη Μεγαλόπολη απ' τον Αντίπατρο, «μυομαχία»! (Πού να φανταζόταν ότι δύο αιώνες μετά, οι Σπαρτιάτες παρακαλώ, μετά τον Άγη και τον Κλεομένη με τον απίστευτο *Νάβη*, θα οργάνωναν το τελευταίο καθαρά ανατρεπτικό ξέσπασμα της Αρχαιότητας – εναντίον των Ρωμαίων στρατοκρατών και του Δικαίου τους...).

Από την άλλη βέβαια, όλα τα σύγχρονα έθνη-κράτη πάνω σε έναν και πολλούς επιπλέον μύθους χτίστηκαν. Και ειδικά οι Γάλλοι και οι Γερμανοί... Στον αιώνα ας πούμε του Παπαρρηγόπουλου, οι Πρώσοι στρατηγοί κι οι Γερμανοί γραφιάδες, και Χριστιανοί και μιλιταριστές -πράγμα που ανέκαθεν συνηθιζόταν-, στήριξαν τον παγγερμανισμό τους στον Νεοκλασικισμό και τον Αλέξανδρο – μη φθάσουμε στον Winckelmann.

Οι νεοΈλληνες θα 'μεναν πίσω; Που ήξεραν άλλωστε, από πρώτο χέρι, πως και το δικό «τους» νεοσύστατο κράτος, στις πεσμένες

κολόνες στηρίχτηκε. Σ' αυτές που οι ντόπιοι, κυνηγητό έπαιζαν και κρυφτό, από παιδιά.

Όμως, άλλο να μην συμφιλιώνεσαι με τον διχασμό σου, σε αρχαιολάτρη και Ορθόδοξο (αντι...κρατιστή!) – να σου ουρλιάζουν για συγκερασμό της Ανατολής και της Δύσης σου, της Δεξιάς και την Αριστεράς σου... Κι άλλο ραγιαδισμός, κατεργασμένος Κρατισμός (δεν εννοούμε οικονομικά) και σιωπηρή υποτέλεια. Άλλο εσωτερίκευση της *libertas* και Δύση, κι άλλο ελευθερία.

Στο μεταξύ ο Αλέξανδρος (τι ωραίο όνομα, παρεμπιπτόντως) θα συνεχίσει μυθοποιημένος να γοητεύει τους σύγχρονους λάτρεις των *pets*. Ίσως γιατί, μεταξύ άλλων, μπήκε και κατέσφαξε 4.000 (!) άγρια θηρία, μεγαλοπρεπή και «προστατευμένα» στα ζωολογικά πάρκα-εκτάσεις της Σογδιανής, στην κεντρική Ασία. Το 332... – έτσι, για το κέφι του!

Και πάντως, για άλλη μια φορά απεδείχθη, πως και οι θρησκείες και οι τέχνες (που βέβαια διαδίδονται και προπαντός αναμειγνύονται και δίχως τις απαραίτητες εδαφικές και αιμοβόρες προσαρτήσεις) είναι λιγότερο εύθραυστες. Λιγότερο εδαφικές – πιο κωλοπετωμένες από το πολίτευμα. Λες και... «Τίποτα δεν άλλαξε από τότε.»

Ως προς το φρόνημα τουλάχιστον. Το «...περί το ίσον και το δίκαιον σπουδάζειν» -που παρά τους Αλέξανδρους, έγινε αντίθετα πιο πλούσιο ως ανεκπλήρωτο αίτημα- του μεγάλου αντιπάλου του Δημοσθένη. Και τον οποίον κυνήγησε, μαζί με τον Υπερείδη και τους άλλους μέχρι εσχάτων, μέχρι αναγκαστικής αυτοχειρίας...

Άλλωστε επί Γιαχβέ και επί Χριστού, αδύνατον να υπάρξει έσχατη ανυπακοή των δημιουργημάτων τους. Ακόμη και σε καιρούς «κρίσης» και μνημονίων. Ακόμη κι από τη Νεολαία μιας χώρας... Τι κρίμα για αυτή τη χώρα. Να έχει τόσο περίτεχνα μιμητική, παραδομένη, αλλά και στριμωγμένη στη γωνία νεολαία... – αν παίζουν ρόλο ακόμα οι γενικεύσεις.

Κι αφού ως προς το πολίτευμα λοιπόν, τίποτα για την ώρα ριζικό δεν είναι στο πρόγραμμα, ας περιμένουμε τουλάχιστον τους

επιπλέον «βαρβάρους».

Ἐστω τους νεκρούς της Αμφίπολης.

Αθήνα, Δεκέμβριος 2014

---

* Συγγραφέας, μεταξύ άλλων, των κειμένων: «Η γοητεία του καπιταλισμού ή Περί κρίσεως» (εκδόσεις futura, 2011), «Ο ψηφοφόρος της "Χρυσής Αυγής"» (εκδόσεις Υπερσιβηρικός, 2013).